

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี

LIFE QUALITY OF THE ELDRY IN PATHUM THANI PROVINCE

ศิริณี เมฆลอย¹, สถิตย์ นิยมญาติ², กมลพร กัลยาณมิตร³ และทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช⁴

Siranee Makloy¹, Satit Niyomyaht², Kamolporn Kalyanamitra³,
and Tassanee Lakkanapichonchat⁴

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ประเทศไทย¹⁻⁴

Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand¹⁻⁴

Corresponding Author E-mail: snmm9899@gmail.com¹

Received 1 December 2025; Revised 6 December 2025; Accepted 10 December 2025

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี

ศิริภาณี เมฆลอย, สถิตย นิยมญาติ,
กมลพร กัลยาณมิตร และทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์สภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี (2) เพื่อสะท้อนถึงปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี และ (3) เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี จำนวน 4 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอหนองเสือ จำนวน 4 คน บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองปทุมธานีและตำบลหนองเสือ จำนวน 4 คน ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอหนองเสือ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมดจำนวน 22 คน ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การตีความข้อมูลและนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพ ขาดสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดในครอบครัว ผู้สูงอายุพึ่งพาเบี้ยยังชีพจากภาครัฐและต้องการสร้างรายได้เพิ่ม ความสัมพันธ์ทางสังคมผ่านการจัดกิจกรรมจากหน่วยงานภาครัฐและกิจกรรมทางศาสนา โรงเรียนผู้สูงอายุและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลเป็นช่องทางในการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมพบปัญหาที่อยู่อาศัยและมลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตผู้สูงอายุ ต้องได้รับการสร้างโอกาสให้มีส่วนร่วมและรู้สึกถึงคุณค่าในสังคม (2) ปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ สุขภาพ การเข้าถึงบริการสาธารณสุข ความโดดเดี่ยวทางสังคม การขาดแคลนทรัพยากร และปัญหาด้านสิทธิที่ผู้สูงอายุควรได้รับ และ (3) แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย การเสริมสร้างความร่วมมือในชุมชน การจัดเตรียมอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัวช่วยดูแลผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในชุมชน จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครในชุมชนและฝึกอาชีพเสริม พัฒนาระบบสนับสนุนทางสังคมและเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต; ผู้สูงอายุ; จังหวัดปทุมธานี

LIFE QUALITY OF THE ELDRY IN PATHUM THANI PROVINCE

Siranee Makloy, Satit Niyomyaht, Kamolporn Kalyanamitra,
and Tassanee Lakkanapichonchat

Abstract

This research objectives were (1) to analyze the life quality of the elderly in Pathum Thani Province, (2) to reflect problems on the life quality of the elderly in Pathum Thani Province, and (3) to provide recommendations to promote the life quality of the elderly in Pathum Thani Province. The research was qualitative. The key informants in this research were 4 executives and staff of the Office of Social Development and Human Security, Pathum Thani Province, 4 executives of local administrative organizations in Mueang Pathum Thani District and Nong Suea District, 4 personnel of local administrative organizations in Mueang Pathum Thani District and Nong Suea Subdistrict, and 10 elderly men and women aged 60 and over living in Mueang Pathum Thani District and Nong Suea District, totaling 22 people. The purposive selection was used. The research instrument was a semi-structured interview. Data were analyzed using data interpretation and presented descriptively.

The research results found that (1) the life quality of the elderly in Pathum Thani Province included: the elderly had chronic health problems, problems in accessing health services, lacked of close family relationships, the elderly relied on government welfare and wanted to increase their incomes and social relationships through organizing activities from government agencies and religious activities. Elderly schools and digital technology were channels for developing new skills, environmental issues, housing problems and pollution affect the lives of the elderly. Opportunities must be created to participate and felt valued in society, (2) the problems on the life quality of the elderly in Pathum Thani Province included economic problems, health problems, access to public health services, social isolation, lacked of resources, and problems of rights that the elderly should receive, (3) the recommendations to promote the life quality of the elderly in Pathum Thani Province included strengthening community cooperation, providing equipment and facilities for the elderly, supporting family participation in caring for the elderly, organizing activities for the elderly to play a role in the community, establishing volunteer groups in the community and training in additional occupations, developing social and economic support systems.

Keywords: Quality of Life, Elderly, Pathum Thani Province

บทนำ

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี 2565 โดยจำนวนผู้สูงอายุอยู่ที่ราวร้อยละ 20-30 และที่สำคัญ ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดเช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 28 ในปี 2574 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2564) ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วของไทยจะนำมาซึ่งความท้าทายหลายมิติ อาทิ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านสุขภาพ (รังสิมา ศรีสวัสดิ์, 2565) ดังนั้นคุณภาพชีวิตจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อผู้สูงอายุในสังคม ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นผู้สูงอายุที่สามารถดำเนินชีวิตอย่างผาสุกและมีสุขภาวะในบั้นปลายของชีวิต (นริสา วงศ์พนารักษ์ และสายสมร เฉลยกิตติ, 2557)

จังหวัดปทุมธานีเป็นหนึ่งในจังหวัดของประเทศไทยที่เข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นไม่ได้เป็นประเด็นสำหรับผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังมีประเด็นที่ขึ้นอยู่กับคุณภาพชีวิตด้านภาวะสุขภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และเศรษฐกิจอีกด้วย ด้วยวัยผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงที่มีความเสื่อมลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงส่งผลต่อปัญหาสุขภาพตามมา (วรากร พุมมา, 2563) จังหวัดปทุมธานีมีประชากรจำนวน 1,219,199 คน โดยมีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 208,951 คน คิดเป็นร้อยละ 17.14 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยพบสถานการณ์ปัญหาจังหวัด 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การหย่าร้าง โดยมีสถิติการหย่าร้างและความรุนแรงในครอบครัวจำนวน 3,750 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 57.3 สูงสุดเป็นลำดับที่ 5 ของประเทศ 2) เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก มีเด็กที่เข้ารับบริการบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี จำนวน 930 คน สูงที่สุดเป็นลำดับที่ 5 ของประเทศเช่นเดียวกัน 3) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีผู้สูงอายุประสบปัญหาไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และติดสังคมร้อยละ 97.60 และ 4) ความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย มีผู้สูงอายุเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยและแจ้งความประสงค์ในการซ่อมแซมจำนวน 406 หลังคาเรือน และมีชุมชนที่ประสบปัญหาบุกรุกที่ดินสาธารณะเพื่ออยู่อาศัยจำนวน 3,490 หลัง (ธนศพล ธนบุญวัฒน์, 2567)

จากรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดปทุมธานี ปี 2565 (ข้อมูลล่าสุด) การวิเคราะห์และจัดลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีจำนวนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.68 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ความรุนแรงของสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดปทุมธานี ปี 2565 ของกลุ่มผู้สูงอายุ ลำดับที่ 1 คือ ผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ (ติดเตียง) จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 0.08 ลำดับที่ 2 คือ ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 0.028 และลำดับที่ 3 คือ ผู้สูงอายุที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน/ขอทานจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 0.015 นอกจากนี้ สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมประเทศมีค่าเฉลี่ยดัชนีความมั่นคงของมนุษย์อยู่ที่ 69.60 จังหวัดปทุมธานีมีค่าดัชนีความมั่นคงของมนุษย์อยู่ที่ 53.77 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยภาพรวมประเทศ โดยอยู่ในอันดับที่ 73 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ เมื่อพิจารณาข้อมูลตามตัวชี้วัดมิติที่มีจุดที่น่าเป็นห่วง ได้แก่ มิติที่อยู่อาศัย มิติการมีงานทำและรายได้ มิติครอบครัว มิติสิทธิและความเป็นธรรม และมิติสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากร/พลังงาน เมื่อพิจารณาข้อมูลตามตัวชี้วัดที่อยู่ในอันดับท้าย

ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (อันดับที่ 77) จำนวนเรื่องร้องเรียนจากประชาชนผ่านศูนย์บริการประชาชนต่อประชากร 100,000 คน (อันดับที่ 76) และอัตราการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยต่อประชากร 100,000 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี, 2565)

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า สถานการณ์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีต้องการการแก้ไขและปรับปรุงเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้นมากยิ่งขึ้น โดยมีปัญหาหลายด้านที่ต้องเร่งแก้ไข เช่น มีผู้สูงอายุที่ไม่มีงานทำและรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตจำนวนมาก ทำให้ต้องการระบบส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนรู้และทักษะเพื่อช่วยเพิ่มความสามารถในการทำงานหรือสร้างรายได้เสริมให้กับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยและการรักษาพยาบาล จะเห็นว่ามีจำนวนผู้สูงอายุที่ยังเจ็บป่วยและมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม หรือต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขทันทีเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาทางสังคมอื่น ๆ เช่น การหย่าร้างที่สูงขึ้นมากทำให้มีครอบครัวที่ประสบปัญหาทางอารมณ์และเศรษฐกิจ และระบบบริการสังคมในเรื่องการให้บริการทางสาธารณสุขที่ยังคงมีข้อจำกัดทำให้ไม่เพียงพอต่อการให้บริการหรือผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยไม่สามารถเข้าถึงบริการได้ จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าปัญหาของผู้สูงอายุไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนที่เพิ่มขึ้นเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วย ได้แก่ การจัดระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อรองรับปัญหาผู้สูงอายุตลอดจนการจัดบริการขั้นพื้นฐานทางสังคม การดูแลป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัย การศึกษาต่อเนื่องและความมั่นคงของรายได้ให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุ (พิมพ์ดี โตยิ่ง, 2564) การปรับปรุงและพัฒนาในด้านเหล่านี้จะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีได้อย่างยั่งยืน และการพัฒนาในด้านเหล่านี้จะช่วยสร้างสังคมที่เข้มแข็งและสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุให้ได้มีชีวิตที่มีความสุขและมีคุณภาพสูงขึ้น

ดังนั้น การศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและควรทำเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลที่เหมาะสมและมีชีวิตที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี” เพราะการวิจัยเรื่องนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพการณ์ปัจจุบันของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ปัญหาและข้อจำกัด ทั้งปัญหาที่ผู้สูงอายุพบเจอในชีวิตประจำวันและปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สุดท้ายคือได้ทราบถึงข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีจากหลากหลายมุมมอง ซึ่งหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนานโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อสะท้อนถึงปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี จำนวน 4 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอหนองเสือ จำนวน 4 คน บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอหนองเสือ จำนวน 4 คน ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอหนองเสือ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมดจำนวน 22 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. พื้นที่ในการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการวิจัย คือ เขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาในพื้นที่ของ (1) อำเภอเมืองปทุมธานี และ (2) อำเภอหนองเสือ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยลักษณะคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) คือ คำถามที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยสามารถตอบคำถามนั้น ๆ โดยไม่มีข้อจำกัด ผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถใช้ประสบการณ์ส่วนตัว ความคิดเห็น ความเชื่อ หรือความรู้สึกของตนเองเข้ามาในการตอบคำถามได้อย่างอิสระเท่าที่ต้องการ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นกระบวนการที่ใช้ในการรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี โดยการค้นคว้าเอกสารจะเน้นการรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายแหล่งที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ ตำรา บทความวารสาร เอกสารทางราชการ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่มีประโยชน์สำหรับการศึกษาและการเขียนรายงานการวิจัย

2) การศึกษาข้อมูลจากวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษา จำนวน 22 คน ตามแนวคำถามที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ครอบคลุมทุกประเด็น หรือจนกว่าข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation)

3) การศึกษาจากการสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่สำคัญในการศึกษาและเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมของบุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ โดยผู้วิจัยจะทำการสังเกตโดยไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มนั้น ในการลงพื้นที่สังเกตในจังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนที่

กำหนดไว้ ซึ่งประกอบไปด้วย การสังเกต และการจดบันทึกข้อมูล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และเข้าใจเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายในอนาคต โดยเริ่มจากการพิจารณาและจับประเด็นสำคัญจากข้อมูลที่ถอดความจากการบันทึกเสียงและภาคสนาม เพื่อตีความและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยที่ชัดเจน โดยนำแนวคิดและทฤษฎีมาอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี แยกเป็นแต่ละด้าน ดังนี้

1) สุขภาพและการดูแลสุขภาพ จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ส่งผลให้การดูแลสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยหลายคนมีการดูแลตัวเองผ่านการออกกำลังกาย และการรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ แต่ยังคงพบว่ามีผู้สูงอายุบางกลุ่มที่ขาดความรู้ในการจัดการสุขภาพตนเอง ทำให้ไม่สามารถดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ เช่น การเดินทางไปพบแพทย์ที่อาจเป็นเรื่องยากลำบาก รวมถึงการขาดข้อมูลเกี่ยวกับบริการที่มีอยู่ ในด้านการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า มีการจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่เน้นการตรวจสุขภาพประจำปี รวมถึงการจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในชุมชน และการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ดูแลและสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครในชุมชนเพื่อช่วยดูแลและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในชุมชน

2) สัมพันธภาพในครอบครัว จากการศึกษาพบว่า การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทั้งทางกายและใจ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หน่วยงานภาครัฐได้ทำงานร่วมกับชุมชนและครอบครัวในการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันในครอบครัว นอกจากนี้ การสื่อสารภายในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมร่วมกัน เช่น การออกกำลังกายหรือพักผ่อนร่วมกัน ช่วยเสริมสร้างความผูกพันและความอบอุ่นในครอบครัว อย่างไรก็ตาม หลายครอบครัวประสบปัญหาเมื่อลูกหลานต้องออกไปทำงานต่างถิ่น ทำให้ผู้สูงอายุขาดการดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้บางครั้งผู้สูงอายุรู้สึกเหงาหรือขาด

ความสัมพันธ์กับครอบครัว สุดท้าย การสร้างพื้นที่สาธารณะที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมครอบครัวเป็นอีกปัจจัยที่ช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวมีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

3) การทำงาน/รายได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุยังคงมีความต้องการทางเศรษฐกิจและต้องการสร้างรายได้เพิ่มเติมเพื่อความมั่นคงในชีวิต หน่วยงานภาครัฐได้ส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะอาชีพ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การทำอาหาร การนวดแผนไทย และงานฝีมือ เพื่อเพิ่มโอกาสสร้างรายได้ และสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง บางคนยังมีบทบาทเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่คนรุ่นใหม่ อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุหลายคนยังคงพึ่งพาเบี้ยยังชีพซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทำให้ต้องขอความช่วยเหลือจากบุตรหลาน การส่งเสริมการสร้างรายได้เพิ่มเติม รวมถึงการสนับสนุนอาชีพและการขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นแนวทางสำคัญ นอกจากนี้ การจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ การให้เงินกู้ไม่มีดอกเบี้ย และการสนับสนุนการดูงานเพื่อเรียนรู้จากผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ล้วนเป็นกลยุทธ์ช่วยเสริมความมั่นคงทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ปัญหาสุขภาพยังเป็นอุปสรรคสำหรับผู้สูงอายุบางกลุ่มที่ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ ย้ำถึงความจำเป็นในการสร้างโครงการช่วยเหลือเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการเงินแก่ผู้สูงอายุ

4) ความสัมพันธ์ทางสังคม จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเน้นการสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อเสริมสุขภาพจิตและลดความโดดเดี่ยวของผู้สูงอายุ โดยจัดกิจกรรมชุมชน เช่น การพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กิจกรรมวัฒนธรรม และการสนับสนุนบทบาทในชุมชน เช่น การเป็นที่ปรึกษาแก่เยาวชน ช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่า อย่างไรก็ตาม ปัญหาสุขภาพ ภาระการดูแลหลาน และการขาดคนพาร่วมกิจกรรม ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของบางกลุ่ม การใช้เทคโนโลยี เช่น โซเชียลมีเดียและการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยให้ผู้สูงอายุเชื่อมโยงกับสังคมได้แม้ไม่ต้องออกจากบ้าน แต่จำเป็นต้องพัฒนากิจกรรมและการสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางสุขภาพหรือเทคโนโลยี นอกจากนี้ วัดและประเพณีท้องถิ่นยังเป็นศูนย์กลางสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ โดยการจัดกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม เช่น สัปดาห์ผู้สูงอายุ หรือการทำบุญร่วมกัน ช่วยสร้างมิตรภาพและความสามัคคีในชุมชน

5) การพัฒนาตนเอง จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเน้นการสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อเสริมสุขภาพจิตและลดความโดดเดี่ยวของผู้สูงอายุ โดยจัดกิจกรรมชุมชน เช่น การพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กิจกรรมวัฒนธรรม และการสนับสนุนบทบาทในชุมชน เช่น การเป็นที่ปรึกษาแก่เยาวชน ช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่า อย่างไรก็ตาม ปัญหาสุขภาพ ภาระการดูแลหลาน และการขาดคนพาร่วมกิจกรรม ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของบางกลุ่ม การใช้เทคโนโลยี เช่น โซเชียลมีเดียและการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยให้ผู้สูงอายุเชื่อมโยงกับสังคมได้แม้ไม่ต้องออกจากบ้าน แต่จำเป็นต้องพัฒนากิจกรรมและการสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางสุขภาพหรือเทคโนโลยี นอกจากนี้ วัดและประเพณีท้องถิ่นยังเป็นศูนย์กลางสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ โดยการจัดกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม เช่น สัปดาห์ผู้สูงอายุ หรือการทำบุญร่วมกัน ช่วยสร้างมิตรภาพและความสามัคคีในชุมชน

6) **สิ่งแวดล้อม** จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบปัญหาทางสิ่งแวดล้อม เช่น ที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม ความแออัด มลภาวะ และการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต แม้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี จะดำเนินโครงการปรับปรุงบ้านเรือน เช่น ติดตั้งราวบันได ระบบไฟฟ้า และห้องน้ำที่ปลอดภัย รวมถึงสร้างความตระหนักในชุมชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังมีผู้สูงอายุบางรายที่เข้าถึงการช่วยเหลือได้ยากเนื่องจากขาดทรัพยากรหรือการสนับสนุนจากครอบครัว นอกจากนี้ หน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ เช่น อำเภอหนองเสือและอำเภอเมืองปทุมธานี ได้สำรวจและให้ความช่วยเหลือด้านการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย พร้อมส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะ มลพิษ และน้ำขังที่กระทบต่อสุขภาพผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม ความช่วยเหลือส่วนใหญ่ยังจำกัด ทำให้บางรายต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากเพื่อนบ้านหรือหน่วยงานในชุมชน

7) **ควมามีคุณค่า** จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญในชุมชน โดยเฉพาะในด้านการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้คนรุ่นใหม่ อีกทั้งยังมีคุณค่าในฐานะที่ปรึกษาและแหล่งข้อมูลสำคัญ หน่วยงานรัฐได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุใช้เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียเพื่อเพิ่มความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมสนับสนุนการทำงานอาสาสมัครและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกภาคภูมิใจและมีชีวิตชีวา อย่างไรก็ตาม อุปสรรคยังคงมี เช่น การขาดโอกาสพัฒนาตนเองและทัศนคติที่มองว่าผู้สูงอายุไม่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้าง รวมถึงการพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจและวัฒนธรรมท้องถิ่น การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงคุณค่าและความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ 2 สะท้อนถึงปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี

จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีเผชิญปัญหาหลายด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึ่งพาเบี้ยยังชีพและรายได้จากลูกหลานที่ไม่เพียงพอ ทำให้บางคนต้องกู้ยืมเงิน ส่งผลกระทบต่อโภชนาการและสุขภาพ ด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ ผู้สูงอายุในพื้นที่ห่างไกลเผชิญความลำบากในการเดินทางไปโรงพยาบาล ส่งผลให้การรักษาไม่ต่อเนื่อง ด้านสุขภาพจิต ผู้สูงอายุจำนวนมากไม่ยอรู้สึกเหงาและโดดเดี่ยว บางรายมีภาวะซึมเศร้าหรือความคิดฆ่าตัวตาย ด้านการจัดการทรัพยากร พบปัญหาขาดแคลนงบประมาณและการบริหารจัดการที่ไม่ครอบคลุม ส่งผลต่อคุณภาพการบริการสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุหลายคนไม่ทราบสิทธิที่ควรได้รับเนื่องจากการขาดข้อมูลที่เข้าถึงง่าย ปัญหาด้านความปลอดภัย เช่น การฉ้อโกงและการลักขโมยในชุมชน ก็ยังเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

3. วัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ 3 เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี

จากการศึกษาพบว่า แนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุควรมุ่งเน้นความร่วมมือในชุมชน เพื่อให้เกิดระบบการดูแลที่ยั่งยืน โดยชุมชนควรมีบทบาทในการสนับสนุนการดูแลสุขภาพและการจัดการปัญหาที่ตอบโจทย์ผู้สูงอายุอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น โรงพยาบาล และสถาบันการศึกษา จะช่วยส่งเสริมด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจอย่างรอบด้าน ด้านการให้บริการ ควรจัดเตรียมอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการให้คำปรึกษาและเยี่ยมเยียน ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจในการดูแล สำหรับการเสริมสร้างบทบาทผู้สูงอายุในชุมชน การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม เช่น กลุ่มอาสาสมัครหรือการฝึกอาชีพเสริม จะช่วยเพิ่มคุณค่าและบทบาทในสังคม ในระยะยาว ควรพัฒนาระบบสนับสนุน เช่น การดูแลแบบครอบครัวอุปถัมภ์ การเยี่ยมบ้าน เพื่อติดตามสุขภาพ และการสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สุดท้าย การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ เช่น การออกกำลังกายหรือกิจกรรมสร้างสรรค์ในชุมชน จะช่วยลดความเหงาและเพิ่มความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี สามารถนำมาอภิปราย ผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี

1) สุขภาพและการดูแลสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง เช่น เบาหวานและความดันโลหิตสูง จึงต้องดูแลสุขภาพด้วยการออกกำลังกายและรับประทานอาหารที่เหมาะสม แต่บางกลุ่มยังขาดความรู้และการเข้าถึงบริการสุขภาพ รัฐจึงจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี ฟันฟูสมรรถภาพ อบรมผู้ดูแล และสนับสนุนเครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 (2565) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 ความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ผู้สูงอายุต้องการบริการดูแลสุขภาพที่สะดวกในชุมชน และการดูแลรักษาตนเอง ด้านจิตใจ ผู้สูงอายุต้องการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ/เครื่องอุปโภค-บริโภคคนยากไร้ในชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริมา มงคลสัมฤทธิ์, นนทธียา หอมขำ และศัตยา อีวานอวิช (2565) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจระดับปัญหาสุขภาพ และความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุที่พักอาศัย ในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว พบร้อยละ 74.6 ได้แก่ โรคความดัน-โลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคข้อและกระดูก โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคภูมิแพ้หรือหอบหืด และอัมพฤกษ์อัมพาต ความต้องการที่จำเป็นด้านการจัดบริการทางกายและจิตใจ คือ บริการตรวจสุขภาพและให้ความรู้ในพื้นที่ของชุมชนโดยแพทย์พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการจัดบริการของสถานพยาบาลใกล้บ้าน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชนิษฐา บุรณพันธ์ศักดิ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับสุขภาพภาวะของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการความรู้ในการดูแลตัวเองและดูแลผู้สูงอายุ และต้องการให้เข้าถึงโรงพยาบาลได้อย่างรวดเร็วมากที่สุด

2) สัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า การมีทัศนคติที่ดีและการสื่อสารในครอบครัวช่วยเสริมความสัมพันธ์และการดูแลผู้สูงอายุ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น รัฐสนับสนุนกิจกรรมสร้างความเข้าใจและความผูกพันในครอบครัว แต่ปัญหาการขาดการดูแลจากลูกหลานที่ทำงานต่างถิ่นทำให้ผู้สูงอายุบางคนรู้สึกเหงา การสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมครอบครัวช่วยแก้ปัญหาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 (2565) ได้ศึกษาเรื่องโครงการวิจัย การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนทุกช่วงวัยในครอบครัวและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนทุกช่วงวัยในครอบครัวและชุมชนตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ การส่งเสริมบทบาทของเยาวชนให้ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือดูแลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลญาดา เนื่องจางันค์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการจัดการภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย: การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อความมั่นคงของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพักอาศัยอยู่กับบุตร/หลาน มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับดีมาก

3) การทำงาน/รายได้ พบว่า ผู้สูงอายุยังต้องการสร้างรายได้เพื่อความมั่นคงในการดำรงชีพ รัฐส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะอาชีพ การจ้างงาน และการใช้เทคโนโลยีขายสินค้า รวมถึงจัดตั้งกองทุนและเงินกู้ไม่มีดอกเบี้ยเพื่อสนับสนุนอาชีพ อย่างไรก็ตาม หลายคนยังพึ่งพาเบี้ยยังชีพที่ไม่เพียงพอและเผชิญปัญหาสุขภาพ จึงจำเป็นต้องมีโครงการเพิ่มความมั่นคงทางการเงินให้ผู้สูงอายุมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษา สิริมา มงคลสัมฤทธิ์, นนทธิยา หอมขำ และศัตยา อิวาโนวิช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจระดับวิทยาปัญหาสุขภาพ และความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุที่พักอาศัย ในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า แหล่งรายได้ของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มาจากเบี้ยผู้สูงอายุ ร้อยละ 85.3 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลญาดา เนื่องจางันค์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการจัดการภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย: การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อความมั่นคงของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีเงินได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม ทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 (2565) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุต้องการมากถึงมากที่สุดภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ การเพิ่มขึ้นของเบี้ยยังชีพที่เท่ากันทุกช่วงอายุ นั่นคือ 1,000 บาท การส่งเสริมการประกอบอาชีพที่บ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชนิษฐา บุรณพันธ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับสุขภาวะของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า สุขภาวะทางเศรษฐกิจมีจำนวนผู้ประกอบอาชีพในครอบครัว 1-2 คน มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย โดยไม่มีหนี้สินและไม่มีเงินออม

4) ความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า การสร้างเครือข่ายและกิจกรรมในชุมชน เช่น การพบปะ การทำกิจกรรมวัฒนธรรม และบทบาทในชุมชน ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์และลดความโดดเดี่ยวของผู้สูงอายุ แต่ปัญหาสุขภาพและการะชีวิตประจำวันยังเป็นอุปสรรค การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนากิจกรรมที่เข้าถึงได้

ช่วยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมมากขึ้น ขณะเดียวกัน ศาสนสถานและวัฒนธรรมท้องถิ่นยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและความสามัคคีในชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 (2565) ได้ศึกษาเรื่อง โครงการวิจัยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนทุกช่วงวัยในครอบครัวและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนทุกช่วงวัยในครอบครัวและชุมชนตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้สูงอายุที่มีทักษะความรู้/ภูมิปัญญาที่ควรส่งเสริมบทบาทการเป็นวิทยากรหรือเป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดการความรู้ที่สามารถเผยแพร่หรือพัฒนาต่อยอดได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลญาดา เนื่องจำนงค์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการจัดการภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย: การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อความมั่นคงของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมมากที่สุด คือ ทำบุญ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นฐาน พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยใช้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นฐาน ด้านจิตใจ ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ อาทิ ศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน

5) การพัฒนาตนเอง พบว่า หน่วยงานรัฐและท้องถิ่นส่งเสริมการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุผ่านกิจกรรม เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุและศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะเทคโนโลยี อาชีพ และสุขภาพ แม้บางกลุ่มจะเผชิญข้อจำกัดด้านร่างกายและแรงจูงใจ แต่ผู้สูงอายุที่สนใจยังเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถและสร้างรายได้ หน่วยงานจึงปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของผู้สูงอายุมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลญาดา เนื่องจำนงค์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการจัดการภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย: การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อความมั่นคงของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาโดยใช้คอมพิวเตอร์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชลิดา แยมศรีสุข, รัชนิวรรณ หมื่นพันธ์, วรัญญา ท่าห้อง และภัทรมน กาเหיים (2566) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการเสริมสร้างอาชีพผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดอันดามัน: กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการเสริมสร้างอาชีพผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการทางด้านอาชีพของผู้สูงอายุ คือ 1) การนำประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นหลัง 2) การฟื้นฟูภูมิปัญญา ในด้านการทำอาหารและขนมพื้นเมือง การแปรรูปอาหาร การเกษตรปลอดสารพิษ งานหัตถกรรม การทำเครื่องจักรสาน 3) การเพิ่มช่องทาง การจำหน่ายสินค้า โดยให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้เทคโนโลยีมาช่วยเหลือ เช่น การทำการตลาดออนไลน์ การจัดส่งแบบเดลิเวอรี่ และการส่งสินค้าไปยังจุดจำหน่ายสินค้าประจำจังหวัด เป็นต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุต้องการมีบทบาทในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การรวมกลุ่มเป็นศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ศูนย์เรียนรู้ศิลปะพื้นบ้าน เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมทำลดความเครียด และยังสามารถมี

รายได้เพิ่มขึ้นด้วย เป็นทั้งช่องทาง การจำหน่ายสินค้า และการถ่ายทอดภูมิปัญญา-สืบสานศิลปวัฒนธรรมพื้นที่ด้วย

6) สิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่เผชิญปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม ความแออัด มลภาวะ และขาดสิ่งอำนวยความสะดวก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและท้องถิ่น ได้ดำเนินโครงการปรับปรุงบ้านเรือน ติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อม พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหา อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุบางรายยังคงขาดทรัพยากรและการสนับสนุน จึงต้องพึ่งพาหน่วยงานหรือเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหาเหล่านี้ สอดคล้องกับผลการศึกษา สิริมา มงคลสัมฤทธิ์, นนทธิยา หอมขำ และศศิญา อีวาโนวิช (2565) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจระดับวิทยาปัญหาสุขภาพ และความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุที่พักอาศัย ในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านบริการทางด้านสังคมสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการขยะที่ดีและเป็นระบบ/ปัญหาทางกลิ่น ความสะอาดภายในชุมชน อาคาร ดังนั้น หน่วยงานรัฐในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนทุกกลุ่มวัย จึงควรจัดบริการทางด้านสุขภาพแบบครบวงจรให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ รวมถึงสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัยผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 (2565) ได้ศึกษาเรื่องโครงการวิจัยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนทุกช่วงวัยในครอบครัวและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า มิติด้านสิ่งแวดล้อมในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มีสภาพเหมาะสม โดยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การสนับสนุนงบประมาณของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และการช่วยเหลือปรับสภาพบ้านให้ถูกสุขลักษณะในกลุ่มของผู้สูงอายุที่ไม่มีกำลังความสามารถ

7) ความมีคุณค่า พบว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญในชุมชน โดยเป็นแหล่งความรู้และที่ปรึกษา หน่วยงานรัฐส่งเสริมคุณค่าของผู้สูงอายุผ่านเทคโนโลยี กิจกรรมอาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมในชุมชน อย่างไรก็ตาม อุปสรรค เช่น การขาดโอกาสพัฒนา การปรับตัวกับเทคโนโลยี และทัศนคติในสังคมที่มองว่าผู้สูงอายุไม่มีประสิทธิภาพ ยังคงมีอยู่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนจึงมีความสำคัญในการส่งเสริมคุณค่าและบทบาทของผู้สูงอายุในสังคม สอดคล้องกับผลการศึกษา เชษฐา แก้วพรม, สายฝน อินศรีชื่น และลักษณา พงษ์ภุมมา (2567) ได้ศึกษาเรื่องความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าของผู้สูงอายุเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่เกิดจากการมองตนเองในด้านบวกในสามประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การนับถือตนเองว่าเป็นคนมีสุขภาพดี มีความสามารถ และมีรายได้ 2) การทำประโยชน์ด้วยการช่วยเหลือผู้อื่นและช่วยเหลือสังคม 3) การได้รับการปฏิบัติจากผู้อื่นที่แสดงถึงการเอาใจใส่และการยอมรับ นอกจากนี้ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุยังเกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยกิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะช่วยสร้างความสัมพันธ์ สร้างสุขภาพ สร้างการยอมรับ สร้างการเรียนรู้ สร้างความสำเร็จ สร้างประโยชน์ และสร้างความสนุก ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ ควรออกแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

2. ปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี

ปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีประกอบด้วยหลายด้าน ได้แก่ (1) ปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาเบี้ยยังชีพและลูกหลาน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิต (2) ปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยเฉพาะผู้สูงอายุในพื้นที่ห่างไกล (3) ปัญหาสุขภาพจิตและความเหงา ที่เกิดจากการขาดการดูแลจากครอบครัว (4) การขาดแคลนทรัพยากรในการให้บริการจากหน่วยงานท้องถิ่น (5) ปัญหาสังคมและสิทธิ ที่ผู้สูงอายุไม่ทราบสิทธิที่ควรได้รับ และปัญหาความปลอดภัยในบ้านและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 (2565) ได้ศึกษาเรื่องโครงการวิจัยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนทุกช่วงวัยในครอบครัวและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนสภาพปัญหาสำคัญคือปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งการเจ็บป่วยด้วยโรคประจำตัว การประสบปัญหาปวดตึง และอาการเป็นโรคอัลไซเมอร์ซึ่งพบมากขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งปัญหาด้านรายได้ที่ไม่เพียงพอในกลุ่มผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือผู้สูงอายุที่มีหนี้สินจากการกู้ยืมเงินให้กับบุตร การดำเนินงานของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน และสอดคล้องกับการวิจัยของ กุลญาดา เนื่องจำนงค์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการจัดการภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย: การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อความมั่นคงของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของผู้สูงอายุ แบ่งเป็นผลกระทบระดับประเทศ ได้แก่ ผลกระทบต่อ GDP ผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจ งบประมาณของประเทศ การออม ด้านแรงงาน และการปรับตัวในภาคธุรกิจ ผลกระทบระดับบุคคล ได้แก่ รายได้ของผู้สูงอายุ ปัญหาสุขภาพทางกาย ปัญหาด้านความรู้ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านจิตใจ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่พักอาศัย และผู้ดูแลผู้สูงอายุ

3. แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ (1) ความร่วมมือในชุมชน ในการดูแลและจัดการปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้เข้าถึงบริการที่เหมาะสม (2) การประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ (3) การจัดเตรียมอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุ และ (4) การให้คำปรึกษาและเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อการดูแลที่ใกล้ชิดและเฝ้าระวังปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ชลิตา แยมศรีสุข, รัชนิวรรณ หมั่นพันธ์, วรัญญา ท่าห้อง และ ภัทรมน กาเหיים (2566) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการเสริมสร้างอาชีพผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดอันดามัน: กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า ให้มีการส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัย ในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตโดยผู้สูงอายุและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมงานด้านผู้สูงอายุอย่างจริงจัง การสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่างผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดอันดามัน เพื่อให้เกิดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ เปิดมุมมองใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธิตา แจ้งประจักษ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศไทย: มุมมองด้านนโยบาย ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเกี่ยวกับระบบบริการในครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากมีทุนทางสังคมที่สามารถใช้เป็นกลไกในการ

ดูแลผู้สูงอายุได้ เช่น ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ระบบเครือญาติ ในระยะหลังมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมก่อให้เกิดความต้องการใช้บริการในการดูแลผู้สูงอายุจากภาคเอกชนเพิ่มขึ้น รัฐจึงมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริการในสถาบันมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธัญวรัตน์ แจ่มใส (2564) ได้ศึกษาเรื่องนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า แผนผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ ความมั่นคงทางสังคม บริการสังคม และนันทนาการ ซึ่งระบบสวัสดิการดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนในสังคมสามารถเข้าถึงการสงเคราะห์ในยามที่เดือดร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษานี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี โดยพบว่าผู้สูงอายุเผชิญปัญหาหลากหลาย ทั้งด้านสุขภาพ เช่น โรคประจำตัว เศรษฐกิจ เช่น รายได้ไม่เพียงพอ และข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการที่จำเป็น เช่น การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพ ความสำคัญของครอบครัวและชุมชนถูกเน้นย้ำว่ามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและสร้างความสุขให้ผู้สูงอายุ ขณะเดียวกัน การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เช่น สมาร์ทโฟน ช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ การพัฒนาระบบสนับสนุนที่ครอบคลุมด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ รวมถึงบทบาทของภาครัฐในการจัดสรรทรัพยากรและสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน มีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต อีกทั้งการส่งเสริมบทบาทของผู้ชายในการดูแลผู้สูงอายุช่วยสร้างความสมดุลในครอบครัวและเสริมสร้างความสัมพันธ์ โดยองค์ความรู้ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการจัดการปัญหาและสนับสนุนผู้สูงอายุอย่างมีระบบเพื่อให้พวกเขาคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขในสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพที่ง่ายขึ้น และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการสุขภาพที่มีอยู่ให้กับผู้สูงอายุและครอบครัว นอกจากนี้ ควรสร้างนโยบายสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครที่ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุในชุมชน

2) รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายสนับสนุนการฝึกอบรมอาชีพและการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง เพื่อให้พวกเขาสามารถมีส่วนร่วมในตลาดแรงงานและสร้างรายได้

3) รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การจัดทำสวนสาธารณะหรือพื้นที่กิจกรรมที่เข้าถึงง่าย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการศึกษาความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ในจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการจริง

2) ควรมีการศึกษาที่เน้นไปที่ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อทำความเข้าใจและสร้างแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีในการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายทางสังคม เพื่อหาแนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กุลญาติา เนื่องจางงศ์. (2563). ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการจัดการภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย: การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อความมั่นคงของผู้สูงอายุ. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 12(2), 219-236.

ขนิษฐา บุรณพันธ์ศักดิ์. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลกับสุขภาวะของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี. *TUH Journal online*, 5(3), 12-28.

ชลิตา แยมศรีสุข, รัชนิวรรณ หมั่นพันธ์, วรรณญา ท่าห้อง และ ภัทรมน กาเหรัมย์. (2566). แนวทางการเสริมสร้างอาชีพผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดอันดามัน: กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(4), 47-66.

เชษฐา แก้วพรม, สายฝน อินศรีชื่น และลักษณา พงษ์ภุมมา. (2567). ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ*, 7(1), 76-89.

ธนศพล ธนบุญวัฒน์. (2567). “ธเนศพล” นำทีม ลุย จ.ปทุมธานี ติดตามงาน พม. เร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ - คนไร้ที่พึ่ง - คนพิการ. ค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/81341>

ฉัญรัตน์ แจ่มใส. (2564). นโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 6(3), 1-16.

นริสา วงศ์พนารักษ์ และสายสมร เฉลยกิตติ. (2557). คุณภาพชีวิต: การศึกษาในผู้สูงอายุไทย. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 64-70.

นิธิวรรณ คุณเจริญไพศาล. (2565). การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติพ.ศ. 2546. (2546, 31 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 120. ตอนที่130ก. หน้า 1-8.
- พิมพ์ดี โตยิ่ง. (2564). *การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ตำบลคลองเกตุ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรกร พุมมา (2563). การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการจัดทำแผนที่โรคในผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาชุมชนสำหรับ ผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา: จังหวัดปทุมธานี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง.
- ศตพร เพียรวิม้งสา. (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในหมู่บ้านดอนแข่ง ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 3144-3156.
- ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์. (2561). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชนบทภาคเหนือ โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สิริมา มงคลสัมฤทธิ์, นนทธิยา หอมขำ และศศิทยา อิวโนวิช. (2565). การสำรวจระดับความพึงพอใจสุขภาพและความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุที่พักอาศัย ในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 31(2), 199-210.
- สุธิดา แจ้งประจักษ์. (2566). การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศไทย: มุมมองด้านนโยบาย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 10(5), 233-243.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี. (2565). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดปทุมธานี ปี 2565*. ค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2567, จาก https://www.msociety.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/download/article/article_20220920143226.pdf
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4. (2565). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นฐาน*. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2567, จาก <https://opendata.nesdc.go.th/dataset/guidelines-for-improving-the-quality-of-life-for-the-elderly-in-the-local-rea>
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11. (2565). *โครงการวิจัยการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของคนทุกช่วงวัยในครอบครัวและชุมชน*. สงขลา: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.